

ACC. N:R. M. 12799: 1-8. lantbr.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Jöns Andersson,

Härad: Bara

Adress: Lotväll, Kyrkbygdlinge

Socken: E.sarp

Berättat av: Densamme

Uppteckningsår: 1953

Född år 1883 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Markwaden och markwadsresor.

N. M. 45.

Skriv endast på denna sida!

Bygdens marknader.

De marknader som man i vår ort plägar besöka
voro: månadsmarknaderna i Malmö, andra onsdagen i
vårje månad, Lund, tredje onsdagen, Lärje, första onsdagen
Skurusjö, tredje fredagen, Hörby, tredje torsdagen, Sjöbo, fjärde
fredagen. Akstens kreaturshandlare & slakterer hände
ända bort till marknaderna i Kiviks, Funnelilla &
Simrishamn & köpte nötkreatur & får som de der handla-
rarna hem, samt till marknaderna i Lund & Malmö.
I Lund hölls desutom en marknad i Pärstavekan
vilken var utrodd i almanackan. Marknader
varade i regel blott en dag utom i Kiviks där den varade
2 & 3 dg.

Föreläggelser till marknadsresan.

Man steg upp vid 4 tiden på morgonen & packade hys-
tarna: övriga djur som rustade till med åldevet, med
proviant & varor som skulle säljas. Hårifasin arten var det
mest smör, ägg & fjäderfä samt på hästen frukt. Potatill på

N. M. 45
(uppl. 2)

vagnen sättes för de merle och så en bus med smågärsor.
Nästan alltid fick några av barnen följa far och mor
till maskbräden i hus och ordning utana de minsta som
fick stanna hemma under tillrygg av pigorna. Tjänst-
folket hade särskild fridag vid Septembersmaskbräden
i Lund som var den största för året där. Då fanns
det alla slag av tivolinöjen där, den maskbräden
kallades eftertröstmaskbräden och var tjänstfolket
jubel och helgdag, då det festades så länge pengarna
räckte och många fick övernattna i "finkam".

Maskbrädförden.

Till de sämsta maskbrädfästerna företogs förden
var för sig men till de längre bort belägna, flensskjet,
var i sällskap. Man hade då gemensamma mål-
tidssastur med smörgåsar och skämt. Det var ju
bra att färdas i sällskap då fattare och lärt folk
också var ute på vägarna, det var ju också vissa
platser där sådant folk bodde som man skulle för-

där förbi, det var süsskilt en plats strax väster om
 Sjöbo som kallades Skarrie hed som man alltid
 var rädd för att komma förbi. Jag har hört berättas
 om en bonde som ej kunde till det hadde Tottare
 där varför ^{han} tog in för natten på ett ställe; den hann
 quite till köjs fick lysarna på vad det pratades om
 & blev så blott på var han hann ut; sedan fot-
 ket somnat smög han sig ut & fick förpönt
 så lyst som möjligt & körde därifrån. Man
 fick annars nattkvarten på gästgivarvärdarna
 eller någon större gård utmed landsvägen, där
 det ^{var} färdstall. En dagresa var cirka 3-4 mil, be-
 svende på vägens beskaffenhet. Till de längre
 bort betögna marknaderna var det bara kreaturs-
 handeln & bönder vilke gjorde händ affärer som
 sista, de kunde ofta besöka flera marknader
 i rad, t. ex. Simrishamn, Tommelilla, Hivert, Sjöbo
 3. Det var sig ibland så att det blott var en eller annan dag
 mellanrum.

Uppremnäsig marknadsresa.

Det kunde också hända att man lämnade
uppdrag till någon granne att sälja eller köpa
något, man ej själv hade tid eller tillfälle att resa.
Att man lämnade sådant uppdrag åt gårdfari-
handlare har jag ej hört omtalas.

Gårdfarihandlare har det funnits mycket gott
om förs som besökte trakten. Tostgätubullar
kan jag ej minnas men de äldre berätta att det
kom många sådana, som hade mest textilvaror
men även andra saker att sälja. I min barndom
på 80-90 talet kom det juddar nästan varje dag
med en stor pöckel klädesvaror & div. andra saker
på ryggen, viddare kom det gårdfarihandlare med
trästögth fr. Halland, Småland & norra Skåne, vär-
skedsförsäljare, korgmakare, & blecksluggor. Det kom
även uppköpare av taged & lump m. m. juddarna
köpte framtidsmarken. Färskedsförsäljarna kom

alltid tidigt på våren, tågkupphöjarna på herten
örviga gård för handloss som vilken tid som helst på
året. Någon särskild klädsel eller utrustning hade
de ej. Någon kredit förkom inte. Deras språk var hem-
ortens.

Marknadsplatsen.

I städerna låg marknadsplatsen alltid på torget
I samballa merendels på någon färdad intill, som
vanligen ägdes av någon storbonde. Ständer förde
marknadsresandena med sig. Bönderna hade inga
stånkar eller stånd för sinna produkter. Storsmark-
naderna som varade mer än en dag hölls merendels
sommartiden så att folket kunde övernattna i det
fria. Marknadsständer sågo mest ut då, som nu
i läge i sadel med gutas emottan. De såluförda
djuren stada bundna vid vagnarna. På torget i
städerna ställdes de i sadel & hölls där av värdar.
Skjutarna med grisberes ordnades i sadel av polisen.

Affärerna.

6.1
Som förest nämnts var det mest kreatur & jordbr.
produkter som förelades till marknaden från vår
ort. Tälldre tid betalades troligen till för till städerna
införda vore emellan infarten till städerna kallat
lades stadens tullar. Vid marknadsberäknen inhöps
alltenda förnödenheter såsom laggkärl, köjer, för
riskvatten, ridjer, lida, bynstenar, slipstenar, bestärkt
stegen, träpumpar, bräckhoffer, skottskärshjul av trä,
kopparskittlar & div. husgerädsaker m.m.
Bytte med hästar förekom ofta men det var vanligen
fattare & hästskojare som gjorde det. Fudarna ville
gärna byta klackor. Att byta kallades ofta: att by.
Vid större affärer förekom stundom kredit. Papp-
perspöser förekom kallan, det var vanligt med
pappersstrutar. Till de hemnavarande köptes
alltid papperskarameller med vers på samt en
eller annan minnessak. Det kallade marknadsgåva

Att städja tjänstefolk & göra upp giftermålsprotier
brukade man ofta, i äldre tid, på marknaderna.

Plumföreden.

Från närbelägna marknader företogs färder
enskilt men från orterna i sällskap med gran-
nar & bekanta. Oftast var man kanske festad något
& var på gott humör, förekom ofta kappkörning,
helt om man köpt någon ny häst, ville man
pröva den.

Lagnas & berättelser.

Det var mångberättelser man hört om marknader
före man de ^{är} glömda. Som barn höll jag berättas
om en hemsfärd fr. marknad då tattare anordnat
en vägspär för att råna de resande. Sedan man
fått veta detta, hölls sädpläning. Då var det en mu-
dig man som åtog sig att köra före. Hans hede ell
~~var~~ skarpsprängna hästar & den ena var blind, den
7, gav han en kanna länsvin & sedan han bundat

1010110000

ACC. N:R M. 12799:8.

5100000000

0000000000

en lång slana tvärs över vagnen, satte han
i gång & körde så fort som hästarna kunde
~~springa~~ springa. Alla de övriga följde tätt
efter. Vagnspärrer sök sin kurs & tättarna som
skulle begga tag i bältet på hästarna, me-
jades med av tvärlåren.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

8.

8,